

3^ο Διαγώνισμα στην Ιστορία Κατεύθυνσης Γ Λυκείου

ΚΡΗΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ - ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ - ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ
Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ομάδα Α'

Θέμα Α1

Να αποδώσετε με συντομία το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α) Ελληνικό Τυπογραφείο
- β) Ηνωμένη Αντιπολίτευση
- γ) Ταμείο Περιθάλψεως προσφύγων
- γ) Κοινωνιολογική Εταιρία

Θέμα Α2

Α.2.1 Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με αυτά της στήλης Β (δύο στοιχεία περισσεύουν)

1	Υπουργείο Περιθάλψεως	Α. Ιδρύθηκε το 1920
2	Γενική Διεύθυνση Ανταλλαγής Πληθυσμών	Β. Ιδρύθηκε το 1924 Γ. Ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 1922
3	Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων	Δ. Ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1914 Ε. Ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1917
4	Πατριαρχική Επιτροπή	ΣΤ. Ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1918

Α.2.1. Να γράψετε το γράμμα Σ δίπλα σε κάθε σωστή απάντηση και το γράμμα Λ δίπλα σε κάθε λανθασμένη.

- α) Οι συγκρούσεις στο Κιλελέρ προκλήθηκαν μετά τη νομοθεσία του 1917.
- β) Η ύπαρξη μουσουλμάνων ιδιοκτητών γης μετά το 1913 κατέστησε πιο περίπλοκο το αγροτικό ζήτημα.
- γ) Ο αγροτικός τομέας κυριαρχούσε κοινωνικά, αλλά όχι παραγωγικά στον ελληνικό χώρο ως το 19ο αιώνα.
- δ) Το 40% των καλλιεργήσιμων εκτάσεων αναδιανεμήθηκε μετά τη νομοθεσία του 1917.

Α.2.2. Να γράψετε το γράμμα Σ δίπλα σε κάθε σωστή απάντηση και το γράμμα Λ δίπλα σε κάθε λανθασμένη.

- α) Στις 8 Μαρτίου 1901 ο Γεώργιος απέλυσε τον Βενιζέλο από το αξίωμα του υπουργού
- β) Στις 12 Μαρτίου 1906 ο Δηλιγιάννης προέβη σε σιληρές δηλώσεις κατά του Βενιζέλου
- γ) Το Φεβρουάριο του 1906 Διεθνής Επιτροπή ήλθε στην Κρήτη και ανέλαβε να εξετάσει την κατάσταση καθώς και τη λειτουργία του αρμοστειακού καθεστώτος.
- δ) Το Μάιο του 1916 έγινε η παράδοση της Τραπεζούντας στο Χρυσάνθο

ε) Τον Ιούλιο του 1917 στο Ταϊγάνιο αποφάσισαν την εκλογή Κεντρικού Συμβουλίου για τη δημιουργία ανεξαρτήτου Ποντιακού Κράτους, με προσωρινή έδρα την πόλη Μοσκόβ
στ) Ο Χρυσάνθος επισκέφτηκε το Εριβάν για να διαπραγματευτεί με του Κούρδους και του Αρμένιους

Θέμα Α3

A.3.1. Ποιοι Φορείς συστάθηκαν για την αποζημίωση των ανταλλάξιμων

A.3.1. Ποιες ήταν οι πολιτικές επιπτώσεις εξαιτίας της οικονομικής κρίσης του 1929

A.3.2. Τι γνωρίζετε για την παρακμή του Ρωσικού και του Αγγλικού κόμματος

Ομάδα Β'

Θέμα Β.1

Στηριγμένοι στην πηγή που ακολουθεί και στις ιστορικές σας γνώσεις, να καταγράψετε τις προσπάθειες των Ποντίων, την περίοδο 1919- 1921 να δημιουργήσουν ανεξάρτητο κράτος.
(10)

Πηγή

(Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΕ, σελ. 112-3)

Από τον Απρίλιο του 1919 η εκπροσώπηση των ποντιακών διεκδικήσεων ανατίθεται στο μητροπολίτη Χρυσάνθο, που πείθεται να υιοθετήσει τη συμβιβαστική άποψη του Βενιζέλου για Ομοσπονδιακό Αρμενικό κράτος, όπου θα ίσχυε για τους Έλληνες καθεστώς αυτονομίας. Στις επαφές του με τους ιθύνοντες του Συνεδρίου ο μητροπολίτης συνάντησε ευνοϊκή αποδοχή των απόψεών του. Ο Ουίλσον, ο Κλεμανσώ και ο Ταρντιέ έδειξαν διατεθειμένοι να υποστηρίξουν τις προτάσεις του, που αντίθετα προκάλεσαν την αντίδραση τόσο των Αρμενίων όσο και των Ελλήνων του Πόντου. Την 1/ 14 Μαΐου 1919 οι εκπρόσωποι των Ποντίων στο Παρίσι με υπόμνημα τους στη Συνδιάσκεψη επιμένουν στη δημιουργία ανεξάρτητης Ποντιακής δημοκρατίας κάτω από την ελληνική προστασία ή με εντολή των Η.Π.Α. Αλλά τα αλληπάλληλα αντιφατικά διαβήματα των ενδιαφερομένων μερών εξάντλησαν την υπομονή των Συνέδρων και είχαν αρνητικές επιπτώσεις στην ποντιακή υπόθεση. Ο Βρετανός αρμόδιος *Formbes Adam*, που μελέτησε τις προτάσεις του Χρυσάνθου, αποφάνθηκε ότι η δημιουργία αυτόνομου κράτους στον Πόντο θα εγκαινίαζε νέα σειρά ποντιακών αξιώσεων για ένωση με την Ελλάδα και επικίνδυνο προηγούμενο για ανάλογες διεκδικήσεις των υπολοίπων μειονοτήτων της Αρμενίας. Από τον Απρίλιο του 1919 οι Πόντιοι προσανατολίζονται στη δημιουργία εθνικού στρατού για την απόκτηση της ανεξαρτησίας τους.

Παράλληλα ο Χρυσάνθος επιστρέφοντας στην Κωνσταντινούπολη το Σεπτέμβριο του 1919, συζητεί με Τούρκους ιθύνοντες και αντιπροσώπους του Κεμάλ την προοπτική αυτονομίας του Πόντου με ισοπολιτεία Τούρκων και Ελλήνων υπό την κηδεμονία της Κοινωνίας των Εθνών. Τελικά όμως προκρίθηκε η λύση Ποντοαρμενικής ομοσπονδίας και τον Ιανουάριο του 1920 υπογράφηκε σχετική συμφωνία από το μητροπολίτη Χρυσάνθο και τον πρόεδρο της Αρμενικής Δημοκρατίας Χατσιάν. Συμφωνήθηκε στρατιωτική συνεργασία Ελλάδος και Αρμενίας για την προστασία του Πόντου από τουρκικά στρατεύματα. Η άρνηση των Άγγλων να επιτρέψουν την εφαρμογή του στρατιωτικού μέρους της συμφωνίας και τη συγκρότηση εθνικών ποντιακών ταγμάτων συνετέλεσε στην ήττα των Αρμενίων στο Ερζερούμ, στη συνθηκολόγηση τους με τον Κεμάλ (Δεκέμβριος 1920) και στην εγκατάλειψη του ποντιακού πληθυσμού στο έλεος των τουρκικών στρατευμάτων.

Θέμα Β.2

Αντλώντας στοιχεία από τις παρακάτω πηγές και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

α) Ποιοι ήταν οι όροι της Συνθήκης της Λοζάνης σχετικά με το ζήτημα των ανταλλάξιμων πληθυσμών;

β) Να προσδιορίσετε τους λόγους που οδήγησαν στη υπογραφή της συγκεκριμένης σύμβασης (20)

Πηγή α΄:

Τα πέντε πρώτα άρθρα της Σύμβασης της Λοζάνης

ΣΥΜΒΑΣΙΣ

Αφορώσα την ανταλλαγήν των Ελληνοτουρκικών πληθυσμών και Πρωτόκολλον, υπογραφέντα την 30ην Ιανουαρίου 1923. Η Κυβέρνησις της Μεγάλης Εθνοσυνελεύσεως της Τουρκίας και η Ελληνική Κυβέρνησις συνεφώνησαν επί των ακολούθων όρων.

Άρθρον 1.

Από της 1 Μαΐου 1923, θέλει διενεργηθή η υποχρεωτική ανταλλαγή των Τούρκων υπηκόων Ελληνικού Ορθοδόξου θρησκειύματος, εγκατεστημένων επί των τουρκικών εδαφών, και των Ελλήνων υπηκόων Μουσουλμανικού θρησκειύματος, εγκατεστημένων επί των ελληνικών εδαφών.

Τα πρόσωπα ταύτα δεν θα δύνανται να έλθωσιν ίνα εγκατασταθώσιν εκ νέου εν Τουρκία ή αντιστοιχως εν Ελλάδα, άνευ της αδειάς της Τουρκικής Κυβερνήσεως ή αντιστοιχως της Ελληνικής Κυβερνήσεως.

Άρθρον 2.

Δεν θα περιληφθώσιν εις την εν τω πρώτω άρθρω προβλεπομένην ανταλλαγήν: α) οι Έλληνες κάτοικοι της Κων/πόλεως, β) οι Μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτικής Θράκης

Θέλουσι θεωρηθή ως Έλληνες κάτοικοι της Κων/πόλεως πάντες οι Έλληνες οι εγκατεστημένοι ήδη προ της 30 Οκτωβρίου 1918, εν τη περιφέρεια της Νομαρχίας Κωνσταντινουπόλεως, ως αύτη καθορίζεται δια του Νόμου του 1912.

Θέλουσι θεωρηθή ως Μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτικής Θράκης πάντες οι Μουσουλμάνοι οι εγκατεστημένοι εν τη περιοχή ανατολικώς της μεθορίου γραμμής της καθορισθείσης τω 1913, δια της Συνθήκης του Βουκουρεστίου.

Άρθρον 3.

Οι Έλληνες και οι Μουσουλμάνοι, οι εγκαταλείψαντες ήδη από της 18 Οκτωβρίου 1912 τα εδάφη, των οι Έλληνες και Τούρκοι κάτοικοι θέλουσιν αμοιβαίως ανταλλαγή, θα θεωρηθώσι

περιλαμβανόμενοι εν τη ανταλλαγή τη προβλεπομένη εν τω 1 άρθρα».

Η έκφρασις «μετανάστης» εν τη παρούση συμβάσει, περιλαμβάνει πάντα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα τα μέλλοντα να μεταναστεύσωσιν ή έχοντα μεταναστεύσει από της 18 Οκτωβρίου 1912.

Άρθρον 4.

Πάντες οι ικανοί άρρενες, οι ανήκοντες εις τον Ελληνικόν πληθυσμόν, των αι οικογένειαι εγκατέλειψαν ήδη το τουρκικόν έδαφος, οι κρατούμενοι νυν εν Τουρκία, θα αποτελέσωσι το πρώτον τμήμα εξ Ελλήνων, οίτινες θα σταλώσιν εις Ελλάδα συμφώνως τη παρούση συμβάσει.

Άρθρον 5.

Υπό την επιφύλαξιν των διατάξεων των άρθρων 9 και 10 της παρούσης συμβάσεως, τα δικαιώματα ιδιοκτησίας και αι απαιτήσεις των εν Τουρκία Ελλήνων ή των εν Ελλάδι Μουσουλμάνων, ουδόλως θέλουσι θιγή συνεπεία της γενησομένης δυνάμει της παρούσης συμβάσεως ανταλλαγής.

ΠΗΓΗ β΄:

Σήμερα ελήφθη τηλεγράφημα Οργανωτικής Επιτροπής Συλλαλητηρίου Προσφύγων. Κύριος Βενιζέλος ανέγνωσε μετά βαθείας συγκινήσεως τόσον εύγλωπτον ψήφισμα κατά αναγκαστικής ανταλλαγής πληθυσμών. Ατυχώς τουρκική επιμονή όπως μη επιτραπή επάνοδος προσφύγων και συμπληρωθή απέλασις υπολειφθέντων Ελλήνων εν Τουρκία είναι τόσον ισχυρά και πόθος Δυνάμεων δια ταχείαν σύναψιν Ειρήνης τόσον ζωηρός, ώστε παρά θαρραλέαν αποδοκιμασίαν, ήτις διετυπώθη υπό Αντιπροσώπων Αγγλίας, Γαλλίας, Ιταλίας και Ηνωμένων Πολιτειών, ουδείς είναι διατεθειμένος να επιβάλη εις Τούρκους παλιννόστησιν προσφύγων και εγγυηθή ασφάλειαν αυτών μετά παλιννόστησιν. Εν τοιαύτη περιπτώσει, Ελληνική Αντιπροσωπεία, ισχυρώς επίσης αποκρούσασα αναγκαστικόν εκπατρισμόν, ηναγκάσθη να ζήτηση όπως εν περιπτώσει μη επιτεύξεως παλιννοστήσεως υποχρεωθώσι τουλάχιστον και οι Μωαμεθανοί της Ελλάδος να απέλθωσι της χώρας, όπως αφ' ενός μεν διευκολυνθή εν μέρει εγκατάστασις προσφύγων αφ' ετέρου δε καταστή δυνατή η παροχή προς τους πρόσφυγας αποζημιώσεως δια τας εγκαταλειφθείσας ακίνητους περιουσίας. Υποχρεωτικής ανταλλαγής εδέχθη μεν να εξαιρεθώσι Μωαμεθανοί Δυτικής Θράκης εις αντάλλαγμα παραμονής Ελλήνων Κωνσταντινουπόλεως. Υπό

τοιούτους όρους συνομολογείται ανταλλαγή προσφύγων χωρίς άλλως τε να επιτευχθή εισέτι συμφωνία επί τριών ουσιωδών σημείων. Διαμαρτυρία προσφύγων κατά απάνθρωπου μέτρου είναι φυσική, ευνόητος δε η διαψηφίσματος διακηρυσσομένη επιμονή όπως μη παύσωσι διαμαρτυρόμενοι μέχρι τέλους. Αλλ' εάν Ελληνική Αντιπροσωπεία δεν επεδίωκε σύναψιν συμφωνίας περί ανταλλαγής, το αποτέλεσμα θα ήτο παραμονή Μωαμεθανικού πληθυσμού Ελλάδος, ήτις θα εδυσχέraitεν έτι μάλλον έργον εγκαταστάσεως προσφύγων, καθιστάμενον ούτως απολύτως άλυτον, οι δε πρόσφυγες θα έχανον αξίαν εγκαταλειφθεισών περιουσιών.

[Απάντηση του μέλους της Ελληνικής Αντιπροσωπείας στη Λωζάννη, πρέσβη Κακλαμάνου στο ψήφισμα των προσφύγων, 21.1.1923, ανέκδοτο αρχείο Κ.Γ. Τενεκίδη, στο Η Έξοδος, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα 1980, τόμος Α', σελ. κβ'

B2

Χρησιμοποιώντας σχετικά χωρία από τα πιο κάτω κείμενα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να επισημάνετε τους κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες που συνέβαλαν, μετά το 1893, στην εκδήλωση του κινήματος του Στρατιωτικού Συνδέσμου στο Γουδί.

Κείμενο Α

... Αναμφίβολο είναι πως το Γουδί βρήκε λαϊκή ανταπόκριση, πως απάντησε πράγματι σε κάποιες κοινωνικές αναζητήσεις. Η μεγάλη δε λαϊκή συγκέντρωση συμπαραστάσης της 14.09.1909 που οργανώθηκε από βιομήχανους, έμπορους, βιοτέχνες, ελεύθερους επαγγελματίες κ.λπ. (...) πρόβαλε και καθαρά αστικές διεκδικήσεις, όπως προστασία της παραγωγής, δίωξη της τοκογλυφίας, προοδευτικότητα των φόρων, πάταξη της μεροληψίας και της πολιτικής φαυλότητας, σε σχέση, ιδιαίτερα, με τους διορισμούς στο δημόσιο οπαδών του κυβερνώντος κόμματος, κ.λπ.

Θ. Διαμαντόπουλος, Η ελληνική πολιτική ζωή: εικοστός αιώνας, Αθήνα, 1997 σ. 65

Κείμενο Β

«Ο Λαός των Αθηνών και του Πειραιώς εις πάνδημον συνελθών συλλαλητήριο, ίνα σκεφθή περί των Κοινών, ήτοι περί γενικής των κακώς έχόντων ανορθώσεως, πολιτικής τε και στρατιωτικής, ην από μακρού ήδη χρόνου επόθησε και εζήτησε και την οποίαν το κίνημα της 15 Αυγούστου ανέλαβε να πραγματοποιήση αποβλέπων εις το ότι τα έννομα συμφέροντα και δικαιώματά του ουσιωδώς εθυσιάσθησαν υπό το ευπρόσωπον κάλυμμα ελευθέρου πολιτεύματος, των αντιπροσώπων αυτού μεταβληθέντων εις ιδιοτελή ολιγαρχίαν, αντικαταστήσασαν τον Νόμον δια της θελήσεώς της, συνεταιρισθείσαν δε μετα αφορολογήτου πλουτοκρατίας, ενώ αυτός στενάζει υπό το βάρος των αδικωτάτων φόρων (...) χωρίς να απολαμβάνη ως

αντάλλαγμα την ασφάλειαν της ζωής, τιμής και ιδιοκτησίας του (...) Αξιοί να ίδη την Κυβέρνησιν υποβάλλουσιν το ταχύτερον εις την Βουλήν και ταύτην ψηφίζουσιν άρτιον σύστημα νομοθεσίας, υπό το πνεύμα πολέμου κατά της συναλλαγής, ανορθώσεως όλων των κλάδων της διοικήσεως και προστασίας της παραγωγής, ίδια δε (...) Να ληφθή πρόνοια περί βελτιώσεως της τύχης του εργάτου, δουλεύοντος ήδη την χειρίστην των δουλειών προς το κεφάλαιον δια έλλειψιν παντός προστατευτικού αυτού νόμου »

Γιάννης Κορδάτος, Ιστορία της νεώτερης Ελλάδας, Ε΄, σ. 132-134.
(Ψήφισμα των επαγγελματικών σωματείων Αθηνών-Πειραιώς την ημέρα του συλλαλητηρίου)